

JUNNU-projekti: Nuorisorikollisuus Espoossa

Nuorisorikollisuuden tulevaisuus ja uhat
Jeremias Kulmala & Jere Kujala

11/2021

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Jere Kujala, Jeremias Kulmala

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Hanke: Hankkeellistettu

Julkisuusaste: Salattu, julkinen versio

Ohjaaja: Pekka Björk, Antti Jääskeläinen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Opinnäytetyön aihetta ehdotettiin meille Espoon pääpoliisiasemalta. Aiheen rajausta sekä toteutus on suunniteltu yhdessä Espoon poliisiaseman henkilökunnan kanssa. Opinnäytetyömme aiheeksi valikoitui Länsi-Uudenmaan alueella vaikuttavan JUNNU-projektin tulosten analysointi sekä projektin valmiudet vastata tulevaisuuden nuorisorikollisuuden haasteisiin.

Opinnäytetyössä käsittelemme espooalaista nuorisorikollisuutta. Aiheenamme ovat jengiytyminen, väkivalta- ja ryöstör rikollisuus sekä nuorisorikollisuuden kehitys. Kerromme JUNNU-projektin synnystä, sen käyttämisestä päivittäisessä poliisitoiminnassa sekä projektin tuloksista. Keskitymme JUNNU-projektin haasteisiin, sen käytännön ongelmiin ja onnistumisiin, käyttömahdollisuuksiin ja tulevaisuuden sovelluksiin.

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena. Työn tutkimusaineisto on kerätty haastatteleamalla yhtä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen päällystöön kuuluvaa poliisia, sekä kahta analyysi- ja tiedustelutoiminnassa (myöh. ATI) työskentelevää poliisia. Haastatteluissa saatua tietoa on käytetty tietoperustana JUNNU-projektiin liittyvien tutkimuskysymysten analysoinnissa. Opinnäytteen rikostilastot esittävät Espoon kenttäjohtoalueen nuorisorikollisuuden tilannekuvaa. Rikostilastojen lähteenä käytettiin poliisin luomia nuorten rikoksia listaavia tilastoja, joilla esitetään Espoon tilannetta nuorisorikollisuuden osalta. Opinnäytteessä tarkastellaan myös Helsingin, Vantaan ja Tampereen vastaavia tilastoja.

Opinnäytetyö voi auttaa Länsi-Uudenmaan poliisilaitosta kehittämään nuorisorikollisuuden seurantaa ja siihen puuttumista tulevaisuudessa, sekä tehostaa laitosten ja viranomaisten välistä yhteistyötä. Opinnäytetyö voi mahdollisesti auttaa myös muita poliisilaitoksia ennalta estävän toiminnan suunnittelussa ja poliisitoiminnan ohjaamisessa. Opinnäytetyö on luokiteltu osittain salassa pidettäväksi sen sisältäessä tietoja poliisin taktisista ja teknisistä menetelmistä sekä tilastoista. Tämä työ on julkinen versio alkuperäisestä.

Sivumäärä: 23

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Marraskuu, 2021

Avainsanat: JUNNU20, JUNNU21, EET, Länsi-Uudenmaan poliisilaitos, nuorisorikollisuus

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Johdatus aiheeseen	2
1.2	Tutkimuskysymykset	3
1.3	Tutkimusmenetelmä	3
1.3.1	Aineiston hankinta	3
1.3.2	Analyysi	3
1.4	Aikaisemmat tutkimukset	4
1.5	Opinnäytetyön rakenne	4
1.6	Opinnäytetyön julkisuus	5
2	Nuorisorikollisuus	5
2.1	Nuorisorikollisuuden määritelmä	6
2.2	Nuorisorikollisuuden nykytila	6
2.3	Nuorisorikollisuuden syyt	9
2.3.1	Ympäristötekijät	10
2.3.2	Kulttuuri ja trendit	11
2.3.3	Media ja sosiaalinen media	12
3	Espoon kenttäjohtoalueen väestö	12
3.1	Espoon väestö	12
3.2	Kauniainen	13
3.3	Ulkomaalaiset, vieraskieliset ja ulkomaalaistaustaiset	13
3.3.1	Vieraskieliset	13
3.3.2	Ulkomaan kansalaiset	14
3.3.3	Ulkomaalaistaustaiset	14
4	Espoon kenttäjohtoalueen nuorisorikollisuuden tila	15
5	JUNNU20-projekti	15
6	Ennalta estävän toiminnan projekteja muualla maailmassa	17
6.1	Group Violence Intervention	17
6.1.1	Taustaa	18
6.1.2	Rakenne	18

6.1.3	Lainvalvojien rooli.....	19
6.1.4	Yhteisön moraalisen äänen rooli	19
6.1.5	Kolmannen sektorin tukipalvelut	19
6.1.6	Kommunikointi.....	20
6.1.7	Tulokset	20
6.2	Sluta Skjut.....	21
7	Tulokset.....	22
8	Johtopäätökset	22
9	Pohdinta	22
	Lähteet	24

1 JOHDANTO

Nuorten tekemät ryöstörikokset ovat kasvaneet räjähdysmäisesti Länsi-Uudellamaalla vuodesta 2015 vuoteen 2020 asti. Länsi-Uudellamaalla nuorten tekemät ryöstöt kuitenkin puolittuivat vuoden 2019 huippulukemasta, 161 ryöstöstä vuoden 2020 lukuun, 86 ryöstörikosta. (Hämäläinen, 2021). Vaikka nuorten ryöstörikokset ovat puolittuneet, muuta nuorisorikollisuutta tapahtuu paljon. Nuorten keskuudessa on havaittu huomattavaa kasvua eritoten pahoinpitelyrikoksissa. Länsi-Uudellamaalla nuorten pahoinpitelyrikokset ovat kasvaneet vuoden 2015 lukemasta 160 aina 2020 vuoden 425 pahoinpitelyyn. (Eml.) Väkivaltarikosten määrän kasvun lisäksi suurin yksittäinen tulevaisuuden uhkakuva pääkaupunkiseudulla on jengiytyminen, joka ilmiön nykyisessä muodossa liittyy olennaisesti nuorisorikollisuuteen.

Krp:n rikosylikomisario Christer Ahlgren mainitsee Suomen olevan Ruotsin kanssa samalla suunnalla jengiytymisen suhteen (Gråsten, 2020). Ruotsissa vanhojen moottoripyöräkerhojen lisäksi huolenaiheeksi ovat nousseet uudet ryhmät, jotka ovat vallanneet oman osansa rikostilastoista. Näillä uusilla ryhmillä ei ole välttämättä samanlaista organisaatorakennetta ja hierarkiaa kuin moottoripyöräkerhoilla, vaan ne voivat koostua esimerkiksi kaveriporukoista tai muista verkostoista. Näistä ryhmistä ja porukoista on vaikea selvittää, ketkä henkilöistä kuuluvat rikoksia tekevään porukkaan. Ryhmät ovat muun muassa aiheuttaneet satoja ampumavälikohtauksia muutaman vuoden sisällä. Ampumavälikohtauksissa on kuollut myös nuoria henkilöitä. (Hara, 2015; Kauppinen, 2021.)

Poliisien ja yhteiskunnan puuttumiskyky koventuvaan nuorisorikollisuuteen on aihe, joka on ollut esillä uutisissa viime vuosina. Yhä suuremmalla joukolla nuoria menee hyvin ja tilastojen mukaan rikoksia tekevien nuorten määrä laskee. Positiivisesta kehityksestä huolimatta ongelmat kasautuvat entistä voimakkaammin pienelle joukolle nuoria, mikä on herättänyt huolta nuorisoväkivallan raaisumisesta (RIKU, 2021). Kun arvioidaan nuorten syrjäytymistä kansallisessa kontekstissa, tilastollisesti noin 3 % nuorista eivät ole ollenkaan yhteiskunnallisten instituutioiden tavoitettavissa ja noin 10 % nuorista ovat joko työttömiä tai koulutuksen ulkopuolella tai muutoin palvelujen saavuttamattomissa (THL, 2021).

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos on vuonna 2020 ottanut käyttöön JUNNU20-projektin, joka on auttanut poliisia tunnistamaan nuorten rikostrendejä ja -kierteitä ja näin ollen auttanut poliisitoiminnan resurssien suuntaamisessa sekä rikosten ennalta ehkäisyssä. JUNNU20-projekti on ennalta estävän toiminnan projekti, jolla puututaan kovenemaan nuorisorikollisuuteen painottaen toimintansa ryöstörikoksiin. JUNNU-projekti jatkuu vuonna 2021 nimellä JUNNU21. Projektin seurauksena

ryöstörikokset laskivat puoleen vuosien 2019–2020 välillä, mutta väkivaltarikosten määrä kasvoi samana aikavälinä alle 18-vuotiaiden osalta (PolStat, 2021).

Opinnäytetyössä käsitellään nuorisorikollisuutta, rikollisuuteen johtavia syitä, JUNNU-projektin vaikutuksia tulevaisuuden uhkakuvia varten sekä sen konkreettisia tuloksia että projektin toteuttamiseen liittyviä onnistumisia ja haasteita. JUNNU-projektia varten toteutettujen teemahaastattelujen pohjalta suurena huolena nousi esille edellä mainittu jengiytyminen. Sen ajankohtaisuus ja prioriteetiltaan tärkeä sisältö nosti aiheen osaksi opinnäytetyötä. Opinnäytetyössä esitellään GVI-mallia jengiytymisen kitkemiseksi, joka on käytössä Yhdysvalloissa ja jota on osittain sovellettu Ruotsissa. Esittelemme myös oman näkökantomme kyseisen ohjelman soveltamiseksi Suomessa.

1.1 Johdatus aiheeseen

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui JUNNU20-projekti sekä nuorten väkivalta-, ja ryöstörikokset Espoossa. Opinnäytetyössä selvitetään minkälaisia Espoon nuorisorikollisuuden tulevaisuuden näkymät voivat olla ja millä tavoin JUNNU-projekti pystyisi nykyisellä toimintamallillaan niihin vastaamaan. Opinnäytetyö keskittyy JUNNU-projektin kehittämiseen tulevaisuutta varten analysoimalla projektin toteutusta sekä sen kykyä puuttua tulevaisuuden nuorisorikollisuuteen ja pohtii jengiytymistä ongelmana Suomessa. Vuosien 2020 ja 2021 JUNNU-projekteista on luotu kattavia tilastoja. Opinnäytetyössä analysoidaan näitä edellä mainittujen projektien tilastoja (JUNNU20, JUNNU21) sekä käsittelemme nuorten tekemiä väkivalta- ja ryöstörikoksia niin yhteiskunnallisesti kuin poliisin näkökulmastakin, keskittyen kuitenkin Espoon kaupungin alueeseen.

JUNNU20-projekti on tuottanut tilastojen valossa selvää tulosta, esimerkiksi nuorten ryöstörikollisuus on projektin aikana laskenut puoleen (kts. kuvio 14). Rikostilastot näyttävät silti erityisesti väkivaltarikollisuuden jatkavan kasvamistaan (kts. kuvio 2 ja 3). Projektia ei toistaiseksi ole analysoitu tarkemmin opinnäytetyön muodossa. Nuorten rikostrendien tunnistaminen on poliisille erittäin tärkeää yksilöiden rikoskierteiden katkaisun sekä poliisitoiminnan resurssien tehokkaan suuntaamisen vuoksi. JUNNU20-projekti on auttanut poliisia rikoskierteiden ja -trendien tunnistamisessa, ja näin ollen auttanut rikosten ennalta ehkäisyssä eritoten Espoossa. Mikäli nuorten rikoskierteisiin ei osata puuttua ajoissa, kierteen pysäyttäminen aikuisiällä ei ole välttämättä enää mahdollista. Poliisin on tärkeää ymmärtää myös erilaisten rikosten ja rikostrendien syitä.

Poliisihallituksen poliisitarkastaja Timo Kilpeläinen totesi Turvallisuuskomitean artikkelissa, että kuluneen vuoden (2021) aikana poliisi on nähnyt selkeän muutoksen nuorten suhtautumisessa poliisiin. Kilpeläisen mukaan eri puolilla maata poliisivastaisuus sekä kunnioituksen väheneminen lakia kohtaan on lisääntynyt. Nuoriso on myös varustautunut teräasein. (Turvallisuuskomitea 2021.)

1.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytteessä analysoidaan JUNNU20-projektin tulevaisuuden käyttömahdollisuudet, projektin aikana esille nousseet haasteet, sekä mitkä ovat olleet suurimmat onnistumiset.

Päätutkimuskysymyksemme on, miten JUNNU20-projektia voidaan kehittää tulevaisuutta varten. Apukysymyksemme ovat listattu alle:

1. Miten poliisi ja yhteiskunta pystyisi paremmin puuttumaan nuorten kovenemaan rikollisuuteen?
2. Miksi nuorten rikollisuus on koventunut voimakkaasti viime vuosina?
3. Miten JUNNU20-projektia hyödynnettiin käytännössä?
4. Mitkä ovat projektin toimintamallin valmius mahdollisia tulevaisuuden uhkia kohtaan?
5. Voidaanko JUNNU20-projekti laajentaa koskemaan esimerkiksi koko Uudenmaan aluetta?

1.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena, eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kokonaisvaltaisesti tutkittavan kohteen ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä (Jyväskylän yliopisto, 2015). Pääasiallisena tiedonhankintamuotona ovat teemahaastattelut. Kvantitatiivinen kyselytutkimus ei olisi antanut opinnäytetyölle tarpeeksi laajaa tietopohjaa tiedonhankintakeinona. Haastattelututkimuksella oli mahdollista saada tarpeeksi laaja kuva aiheesta.

1.3.1 Aineiston hankinta

Opinnäytteessä käytetty aineisto JUNNU20-projektia koskien saatiin kvalitatiivisista teemahaastatteluista, jotka tehtiin Espoon pääpoliisiasemalla syksyn 2021 aikana sekä Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselta luovutetuista projektiraporteista. Edellä mainitut projektiraportit pitivät sisällään myös tietoa opinnäytetyössä käsitellystä jengiytymisestä ilmiönä. Nuorisorikollisuuden tilaa kuvaavat tilastoaineistot saatiin PolStat-järjestelmästä. Kirjallisuudesta, sekä muista opinnäytetöistä on haettu tietopohjaa trendien ja kulttuurillisten syiden pohjaksi.

1.3.2 Analyysi

Tutkimuksen aineiston analyysi on toteutettu aineistotriangulaatio-menetelmällä. Aineistotriangulaatiolla tarkoitetaan sitä, että yhdessä tutkimuksessa käytetään useita eri aineistoja, kuten esimerkiksi tässä tutkimuksessa haastatteluja ja tilastoja (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Opinnäytetyössä on analysoitu rikostilastoja nuorisorikollisuuden tilannekuvan luomiseksi, sekä analysoitu teemahaastatteluja JUNNU-projektiin liittyen. Haastattelut on analysoitu sekä kirjattu opinnäytteeseen teemoittain litteroinnin jälkeen. Opinnäytteen analyysissä on käytetty realistista

tutkimusfilosofiaa. Realismi on tieteenfilosofinen suuntaus, jossa tietoa käsitellään objektiivisesti olemassa olevana ja todellisena ilmiönä (Jyväskylän yliopisto, 2015).

1.4 Aikaisemmat tutkimukset

Petra Anttila on kirjoittanut vuonna 2020 opinnäytetyön Espoon 15–17-vuotiaiden huumausaine- ja ryöstörikoksista keskittyen kriminologisiin selitysmalleihin ja niiden hyödynnettävyyteen ennalta estävässä poliisityössä. Anttila on työssään käyttänyt myös teemahaastatteluja, mutta verrannut tuloksia ja niiden käytännön toimivuutta teoriaan (Anttila Petra, 2020). Anttila on tutkinut nuorten rikollisuutta tilastoihin, haastatteluihin ja kriminologiaan perustuen, käyttämättä JUNNU20-projektia keskeisenä ongelmana. Opinnäytetyömme taas keskittyy juuri JUNNU20-projektin kehittämiseen tulevaisuutta varten analysoimalla projektin käytännön toteutuksen toimintaa.

Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Krimo) on tutkinut nuorten rikoskäyttäytymistä ja uhrikokemuksia vuonna 2021 julkaistussa tutkimuksessa. Tutkimus rajattiin suomenkielisten yläkoulujen yhdeksännen luokan oppilaille, eli 14-16-vuotiaille. Tutkimus ei erittele tuloksia alueellisesti. Tuloksista ei siis selviä, kuinka monta prosenttia vastaajista asuu Uudellamaalla tai pääkaupunkiseudulla, mutta tutkimus antaa kuitenkin kattavan kuvan yläkouluikäisten nuorten rikoskehityksestä kansallisella tasolla.

1.5 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön toisessa luvussa on esitetty tietopohjaa erilaisista tutkimuksista ja uutislähteistä nuorisoriikollisuuteen liittyen. Samaisessa luvussa esitetään myös jengiytymiseen liittyvä yhdysvaltalainen Group Violence Interventio-projekti.

Opinnäytteen kolmannessa luvussa käsitellään Espoon kenttäjohtoalueen väestörakennetta. Väestörakenne antaa lukijalle tietoa siitä, kuinka paljon Espoossa ja Kauniaisissa asuu nuoria henkilöitä, sekä espolaisten kansallisuuksista, ulkomaalaistaustaisuudesta sekä vieraskielisyydestä.

Neljännessä luvussa on esitetty Espoon kenttäjohtoalueen nuorisoriikollisuuden tila kattavasti. Huomioon on otettu pahoinpitely- ja ryöstörikosten lisäksi myös muu väkivaltarikollisuus (henkiriikokset) sekä viranomaisiin kohdistuneet rikokset antamaan lukijalle kattavampaa tilannekuvaa rikollisuudesta.

Viidennessä luvussa käsitellään JUNNU-projektia haastatteluiden sekä muun aineiston kautta. Kuudennessa luvussa aiheena on nuorisoriikollisuuden kehitys, jota käsitellään haastatteluaineiston pohjalta. Luvussa seitsemän käsitellään opinnäytetyön tuloksia, kahdeksannessa luvussa opinnäytteen johtopäätöksiä ja yhdeksännessä luvussa pohditaan opinnäytteen tekemistä prosessina.

1.6 Opinnäytetyön julkisuus

Opinnäyte salataan kokonaisuudessaan. Salassapito perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) (myöh. Julkisuuslaki) 24 §, sekä edellä mainittuun lakiin perustuvaan Poliisihallituksen määräykseen POL-2020-69511. Opinnäytetyössä käytetyt tilastointitiedot on salattu osaltaan Julkisuuslain 24 § 16. mom. perusteella:

16) tilastoviranomaiselle tilastojen laatimista varten annetut asiakirjat samoin kuin asiakirjat, jotka on vapaaehtoisesti annettu viranomaiselle tutkimusta tai tilastointia varten;

Opinnäytteessä käytetyt haastattelut on salattu kokonaisuudessaan Julkisuuslain 24 § 4–5 momenttien perusteella:

4) poliisin ja muun esitutkintaviranomaisen rikosten ehkäisemistä tai niiden selvittämistä varten ylläpitämät rekisterit ja rikosten ehkäisemistä koskevat selvitykset samoin kuin henkilöllisyyden tai matkustusoikeuden todentamista tai varmentamista koskevan hallintoasian käsittelyssä saamat ja ottamat henkilön valokuvat ja muut henkilötuntemerkkitiedot sekä henkilölle tai henkilökortille tai matkustusasiakirjalle annetut erityiset tunnisteet;

5) poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin, vankeinhoitoviranomaisen ja Maahanmuuttoviraston taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevia tietoja sisältävät asiakirjat, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä taikka Maahanmuuttoviraston ulkomaalaista koskevan selvityksen luotettavuutta;

2 NUORISORIKOLLISUUS

Nuoruus ymmärretään usein kasvun ja kehityksen aikana, johon kuuluu myös toisinaan epävakauden ja kapinoinnin aika. Tästä syystä niin nuoret kuin aikuisetkin suhtautuvat nuorten tekemiin rikoksiin eri tavalla, kuin aikuisten tekemiin rikoksiin. Rikoksien tekemistä voidaan jopa pitää osittain nuoruuteen kuuluvana vaiheena, joka kuitenkin menee ohi. Vaikka rikoksia voidaan pitää osittain nuoruuteen kuuluvana, niitä tehtaileva nuori on ilman apua vaarassa syrjäytyä ja joutua sitä mukaan syvempään rikoskierteeseen. (Honkatukia & Kivivuori, 2006, 1.) Opinnäytteessä käsiteltävät väkivalta ja ryöstörikokset eivät ole suinkaan uusi asia nuorten keskuudessa. Jo vuonna 2006 väkivalta ja ryöstörikosten rikosalttiuden todettiin huipentuvan nuoruuden ja varhaisaikuisuuden aikana. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 16.)

2.1 Nuorisorikollisuuden määritelmä

Laissa nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (633/2010) 2 § määrittellään *nuoren rikoksesta epäillyn* henkilön tarkoittavan 15–20-vuotiaista, jonka epäillään syyllistyneen rikokseen. Esitutkintalaki (805/2011) 3-luvun 5 § määrittelee nuoren *rikollisesta teosta epäillyn* henkilöksi, joka on alle 15-vuotias. Rikoslain (39/1889) 3-luvun 4 § mukaisesti alle 15-vuotias rikollisesta teosta epäilty ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa.

Nuorisorikollisuudella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä alle 21-vuotiaiden tekemiä rikoksia. Nuorisorikollisuutta ei olla määritelty Suomessa virallisesti, eikä nuorisorikollisuudelle ole täten asetettu ikärajoja. Tästä syystä rajaamme nuorisorikollisuuden koskemaan ikärajallisesti nuoria rikoksesta epäiltyjä sekä rikollisesta teosta epäiltyjä.

2.2 Nuorisorikollisuuden nykytila

Suomessa nuorisorikollisuutta tutkii laajemmin Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (myöh. Krimo). Tässä alaluvussa on esitetty Krimon uusimman tutkimuksen pääkohdat, jotka kuvaavat erinomaisesti nuorisorikollisuuden kehitystä sekä muutosta verraten Krimon edelliseen vastaavaan tutkimukseen vuodelta 2017.

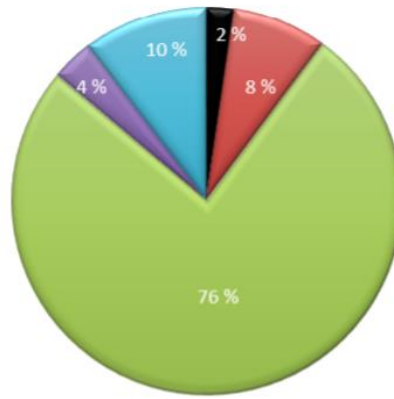
Krimon tekemään tutkimukseen ”Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020” osallistui yhteensä 5674 nuorta 74 koulusta. Lopullinen vastausprosentti oli 78 tutkimukseen osallistuneista. Kysely suoritettiin satunnaisotannalla valikoituneiden suomenkielisten yläkoulujen yhdeksännen luokan oppilaille, ja kysely suoritettiin 2020 kevään aikana. (Krimo, 2021.)

Tutkimuksen tiivistelmässä ilmenee, että nuorten rikoskäyttäytymisen sekä uhrikokemusten väheneminen vaikuttaisi loppuneen. Väkivaltarikollisuuden osalta tilastot ovat pysyneet vuoden 2016 tasolla. 4 prosenttia nuorista oli tutkimukseen vastatessaan pahoinpidellyt toisen henkilön viimeisen vuoden aikana. Pahoinpitelyn uhreina oli samana aikavälinä 10 prosenttia nuorista. Toisaalta aiempaa suurempi osa tehdystä väkivallasta aiheutti uhrille vahinkoa ja lääkärin tai sairaalahoitoa vaatineita vammoja. Vuonna 2020 15 prosenttia nuorten tekemistä pahoinpitelyistä olivat olleet sellaisia, joiden johdosta pahoinpitelyn uhri tarvitsi lääkäri- tai sairaalahoitoa. Vuonna 2016 vastaava osuus oli ollut 9 prosenttia. Huolestuttava tutkimustulos vuodelta 2020 on myös se, että noin joka kuudennen nuorten tekemän väkivallanteon motiivina oli viha uhrin edustamaa ryhmää kohtaa. Tämä käsittää 15–17 prosenttia kaikista väkivallanteoista. Viharikosten osuus väkivallanteoista oli lähes yhtä suuri vahingonteoissa, joissa se oli 14 prosenttia. Krimon mukaan nuorten omat asenteet nuorisorikollisuutta kohtaan olivat muuttuneet osittain hyväksyvämmiksi viime vuosien aikana. (Krimo, 2021.)

Nuorten väkivaltarikollisuudessa on selvä ero tyttöjen ja poikien välillä. Kyselyyn vastanneista pojista 6 prosenttia oli tehnyt pahoinpitelyn vuoden sisään, kun taas tytöillä vastaava luku oli 2 prosenttia. Useimmiten nuorten tekemien pahoinpitelyjen uhrina on tekijälle tai tekijöille entuudestaan tuttu nuori, ja näin oli 35 prosentissa tapauksista. 17 prosenttia pahoinpitelyistä kohdistui tekijälle entuudestaan tuntemattomaan nuoreen, ja 7 prosenttia tuttuun tai tuntemattomaan aikuiseen. Poikien pahoinpitelytapauksissa uhrina on erittäin todennäköisesti myös toinen poika. Poikien tekemissä pahoinpitelyissä 93 prosenttia uhreista olivat poikia. Tyttöjen pahoinpitelyistä 56 prosenttia on myös kohdistunut poikiin. 15:sta prosentissa pahoinpitelytapauksista uhri joutui lääkäriin tai sairaalaan. Lääkärin tai sairaalahoitoa vaatineiden pahoinpitelyiden osuus kaikista pahoinpitelyistä lisääntyi hieman vuoden 2016 tutkimuksesta, mutta ensiapua vaatineiden osuus kaikista tapauksista laski. (Krimo, 2021.)

3 prosenttia kyselyyn vastanneista oli elämänsä aika uhannut henkilöä väkivallalla anastamistarkoituksessa. Edellisen vuoden tutkimuksessa samainen luku oli 2 prosenttia. Sukupuolittain jakamalla sama luku oli pojilla 2 prosenttia ja tytöillä 1 prosentti. 9 prosenttia vastaajista oli joskus elämänsä aikana kantanut asetta tai aseeksi tarkoitettua esinettä julkisella paikalla. Edellisessä tutkimuksessa samainen luku oli 6 prosenttia, joten kasvua on tapahtunut 3 prosenttiyksikön edestä. Sukupuolittain jakamalla pojista 9 prosenttia on kantanut asetta edellä kuvatulla tavalla ja tytöistä 3 prosenttia. Tyypillisin ase on ollut puukko, linkkuveitsi tai muu vastaava teräase (76 prosenttia tapauksista). Kymmenessä prosentissa tapauksista mukana on ollut ase. Aseeksi oli osoittautunut joko ilmakivääri, muu ilma ase tai tuliase. Edellä kuvattujen aseiden kantamista oltiin perusteltu itsepuolustuksella 45:ssä prosentissa tapauksista. Kahdeksassa prosentissa tapauksia vastaaja oli kantanut mukanaan asetta käyttääkseen sitä yksittäisiä henkilöitä tai ryhmiä kohtaan. Aseita oltiin myös pidetty mukana koulussa 41:ssä prosentissa tapauksista. (Krimo, 2021.)

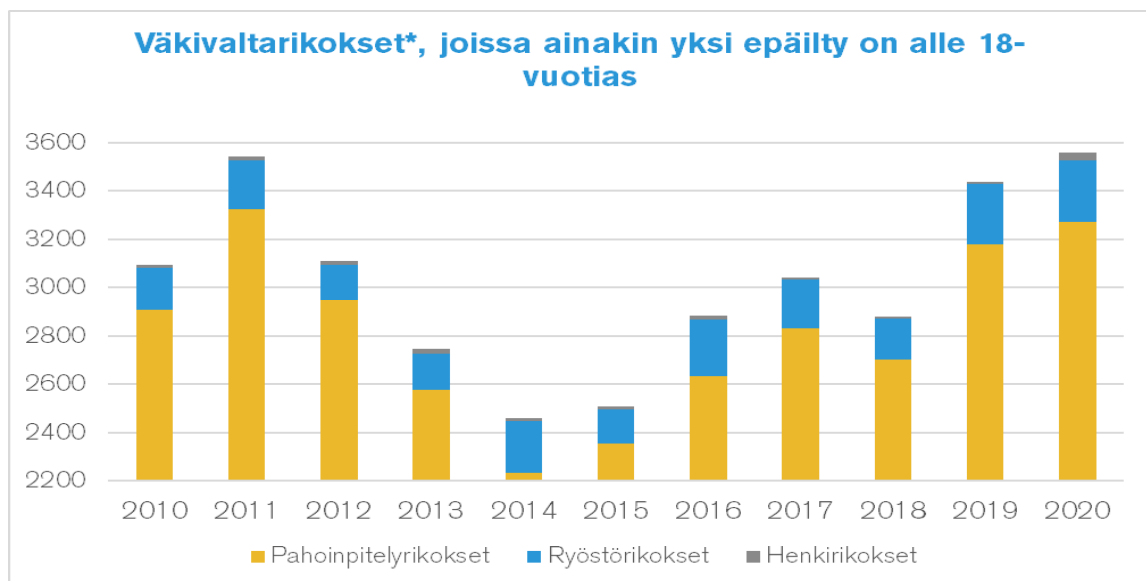
Nuorten kasvaneet ryöstö- ja väkivaltarikokset ovat olleet pääsääntöisesti Uudenmaan ongelma. Krimon tutkimustuloksista ei selviä, kuinka monta prosenttia vastaajista asuu Uudellamaalla tai pääkaupunkiseudulla, tai mikä on alueellinen ero vastauksien määrän ja laadun välillä. Tutkimus antaa kuitenkin kattavan kuvan yläkouluikäisten nuorten rikoskehityksestä kansallisella tasolla.

■ ilmakivääri tai muu ilmanpaineella toimiva ase ■ ampuma-ase (tuliase)
 ■ puukko, linkkuveitsi tai muu teräase ■ tylppä esine (esim. keppi, vasara)
 ■ muu aseeksi tarkoittamasi esine

Kuvio 1. Nuorten kantamien astaloiden suhteet. (Kuvio: Krmo, 2021.)

Kansallisella tasolla nuorten epäiltyt väkivaltarikokset ovat kohonneet merkittävästi vuodesta 2015 eteenpäin (kts. kuvio 2). Kokonaisuudessa rikoksia tekevien nuorten määrä on vähentynyt jo usean vuoden ajan. Tilastojen valossa rikollisuus keskittyy aiempaa suppeampaan joukkoon nuoria, mutta rikoksiin syyllistyvät nuoret tehtailevat keskimäärin yhä vakavimpia rikoksia (RIKU, 2021). *”On olemassa hyvin pieni prosentti nuoria, jolle kasautuu ongelmia voimakkaasti ja siellä myös huumeiden rooli on ottanut entistä enemmän jalansijaa. Tämä näkyy myös raaistuneempaa väkivaltana”* (Näsi, 2021; RIKU, 2021)

Kuvio 2. (Poliisihallitus, 2021; Rikosuhrapäivystys, 2021).

2.3 Nuorisorikollisuuden syyt

Rikollisuuden syiden tarkastelussa yksilö- ja yhteisötasontekijöiden erotteleminen on haastavaa. Rikollisuuteen vaikuttavat yksilölliset persoonallisuuden piirteet, lapsuuden kokemukset ja lähiyhteisön vaikutus sekä yhteiskunnan laajemmat rakenteet ja kulttuuri. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 345.)

Nuorisorikollisuuteen vaikuttavia syitä on yhtä paljon kuin ihmisiäkin. Näitä erilaisia syitä on mahdollista selittää, tutkia ja ymmärtää. Rikoskäyttäytymistä on ollut niin kauan kuin ihmisiäkin, mutta rikoskäyttäytyminen sekä rikollisuus itsessään on muuttanut muotoaan yhteiskunnan ja yhteiskunnan normien muutosten mukaan. Yhteiskunnan toimijoiden on tärkeä ymmärtää nuorisorikollisuuden syitä. Kun ymmärretään miksi nuoret ajautuva rikolliselle tielle, voidaan siihen vaikuttaa edistämällä nuorison hyvinvointia tarvittavilta osin. Hyvinvoinnin edistämisen lisäksi tulee pyrkiä siihen, että tulevat mahdolliset aktiivirikolliset saataisiin irti rikollisesta elämäntavasta jo nuoruusiässä. (Kangaskortet & Klemola, 2019, 9.) Keskeisimmät syyt ja ennusmerkit nuoren rikoskäyttäytymiselle ovat 8-vuotiaana mitattuna rikkinäinen perherakenne, vanhempien alhainen koulutustaso, hyperaktiivisuus sekä lapsen muut käytösongelmat. Luetellut syyt eivät ole riippuvaisia muista muuttujista. (Elonheimo, 2010, 49.)

Jos nuori ei saa tarvitsemaansa apua ja tukea, eikä nuoren rikolliseen toimintaan kyetä puuttumaan viranomaisten, lähiomaisten taikka sidosryhmien kautta, nuori voi pahimmillaan ajautua rikollisen elämäntyylin jatkamiseen aikuisiällä. Aikuisiällä rikoksista irtautuminen on yleisen käsityksen mukaan hyvin vaikea tehtävä. (Kangaskortet & Klemola, 2019, 12.)

Väkivaltaiset reagoitumallit ovat Richard Nisbetin ja Dov Cohenin mukaan vahvasti kulttuurisidonnaisia ilmiöitä. Yksilö oppii näkemiensä esimerkkien kautta seuraamalla ympärillään tapahtumaan kanssakäymistä ja käyttäytymistä. Jos lapsena on oppinut rikolliseksi luokitellun käyttäytymisen olevan hyväksyttävä toimintatapa, on perusteltua olettaa henkilön syylistyvät rikoksiin vanhempana tämän seuratessa oppimaansa tapaa hoitaa asioitaan. (Kangaskortet & Klemola, 2019, 12.)

Kulttuurillisesti opitut tavat suhtautua konflikteihin ja riitatilanteisiin vaikuttavat siihen, millä tavalla ja mihin reagoiden väkivaltaan puututaan. Joissain kulttuureissa lapset oppivat vanhempien esimerkistä ratkaisemaan riitoja ja konflikteja ei-väkivaltaisella tavalla. Vanhemmat myös tietoisesti palkitsevat jälkeläisiään väkivallattomista ratkaisutavoista ja rankaisevat väkivallan harjoittamisesta. Toisissa kulttuureissa taas suhtaudutaan hyväksyvämmiin väkivaltaisuuteen. Nämä kulttuurilliset erot muovaavat lapsien ja nuorten toimintatapoja väkivallan suhteen. (Kivivuori 2013, 264.)

Rikollisuuden tai rikoskontrollin vaihteluita ei voida selittää täysin tyhjentävistä taloudellisilla syillä eikä syrjäytymisellä, vaan myös kulttuurilla voi olla oma itsenäinen roolinsa. Kulttuurin rooli näkyy esimerkiksi väkivaltaviihteen kasvuna, sekä rikosuutisoinnin voimakkaana kasvuna viimeisimmän neljännesvuosisadan aikana. (Kivivuori ym. 2002; Kemppe & Kivivuori 2004, viitattu teoksessa Honkatukia & Kivivuori 2006, 8.)

Monikulttuurinen ja globaali ympäristö on läsnä myös Suomessa, joka on muuttanut osaltaan nuorten arkea ja tottumuksia. Tiedonkulku globaalissa mittakaavassa on valtavan nopeaa. Kun maailmalla tapahtuu jotain merkittävää, se on luettavissa heti esimerkiksi matkapuhelimen välityksellä ja jaettavissa eteenpäin. (Kivivuori 2013, 265, viitattu teoksessa Sebastian Kangaskortet & Niiles Klemola 2019, 11.)

2.3.1 Ympäristötekijät

Helsingin Sanomien artikkelissa ”17-vuotiaan rikoskierre” kertoo Helsingin yliopiston kriminologian professori Janne Kivivuori johtaneensa vuonna 2014 julkaistua tutkimusprojektia, jossa selvitettiin maahanmuuttajia rikosten uhreina ja tekijöinä. Rikosalttiuden taustalla oli sosioekonomista huono-osaisuutta eli matalaa koulutus ja tulotasoa. Vanhemmilla oli heikko sosiaalinen kontrolli siihen, missä nuoret olivat. Kolmanneksi nuorilla itsellään oli ”riskialttiiksi rutiineiksi” nimettyjä tapoja eli runsasta oleskelua ulkona ja julkisilla paikoilla. Myös kokemukset rasismista ja syrjinnästä olivat olleet riskitekijöitä. Kaikki ei välttämättä kuitenkaan ole yhteydessä huono-osaisuuteen, rasismiin tms., vaan kyse voi olla myös yksinkertaisesti siitä, ettei seurauksia osata ajatella. (Kuokkanen Katja, 2021.)

Helsingissä ulkomaalaistaustaiset nuoret ovat useammin epäiltynä rikoksista, kuin kantaväestöön kuuluvat nuoret. Ulkomaalaistaustaisuus ei ole itsessään syynä rikoksiin ajautumisessa, vaan osalla rikolliselle tielle ajautumisessa on vaikuttanut esimerkiksi henkilön taustoihin liittyvät rakenteelliset kokemukset yhteiskunnasta. (Kuokkanen Katja, 2021.)

Vanhemmat eivät jaksa huolehtia lasten arjesta, mikäli perheellä on taloudellisia vaikeuksia. Huono-osaisuus, kontrollin puute nuorten tai lasten arjessa ja kielteiset elämäkokemukset voivat lopulta johtaa väkivaltarikoksiin. (Kuokkanen Katja, 2021.)

Yläkouluikäiset ulkomaalaistaustaiset nuoret saavat opintoja varten Suomessa vuoden valmisteluvaiheen opetusta, jonka jälkeen koulutuksen sisältö täytyisi kyetä sisäistämään suomeksi. Kun opinnot eivät sujukaan tai jos kieli ei ole nuorella tarvittavalla tasolla tehtävien ymmärtämiseksi, nuori turhautuu, joka näkyy häiriökäyttäytymisenä. Nuoren häiriökäyttäytymiseen on vaikeaa välillä puuttua sillä välttämättä nuoren vanhemmat/huoltajat eivät osaa suomea, jolloin ”vanhempiin ei välttämättä

saada minkäänlaista yhteyttä koulusta”. Kontulan yhteislyseossa työskentelevä koulukuraattori Juha Niemelä kertoo ”erityisesti yläkouluikäisenä Suomeen tulleiden nuorten on vaikea päästä osaksi yhteiskuntaa opintojen osalta”. Helsingin Sanomien artikkelissa eräs 17-vuotias rikoksesta tuomittu kertoo itse, kuinka ryöstöillä on saanut hyväksyntää uudessa kaveriporukassaan. ”Hyväksyntä on tuonut mielihyvää sinne, missä läksyistä selviäminen on tuonut turhautumista: Siinä on se, että esittää kovaa porukassa ja haluaa saada kunnioitusta ja mainetta”. (Kuokkanen Katja, 2021.)

Porukkaan kuuluminen on nuorelle sekä nuoren identiteetin kehitykselle välttämätöntä. Yhteenkuuluvuuden tunne on nuorille tärkeää heidän keskinäisessä olemisessaan, eikä niinkään se aktiivinen toiminta mitä he tekevät. Kaveriporukassa nuorilla on mahdollisuuksia kokeilla omia rajojaan, oppia uutta tiedollisesti ja taidollisesti sekä ilmaista itseään ja purkaa tunteitaan. Kaveriporukassa nuori opettelee paikkaansa omassa porukassaan ja toimimaan osana tätä ryhmää. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 15–18-vuotiaan kaverisuhteet, 2017).

Nuorelle samalla tavalla ajattelevien ihmisten ryhmät sekä heidän keskinäiset pohdintansa ovat korvaamattomia. Kodin ulkopuolelta opitut toimintamallit sekä kaverit antavat nuorille vaihtoehtoja arvojen ja elämäntapojen saralla. Murrosikäinen nuori etsii kohteita ja ryhmiä, jonka arvoihin tämä voi sitoutua. Nuoret eivät välttämättä halua ottaa vastaan valmista pakettia vanhempiensa näyttämästä elämäntavasta tai arvoista, vaan nuori haluaa löytää oman tiensä ja maailmankatsomuksensa. Yhteiskuntaa ja yhteiskuntajärjestelmää koskeva moraalijättö tulee nuorella ajankohtaiseksi noin 15-vuotiaana. Nuori alkaa tällöin ajatella asioita oman itsensä lisäksi koko yhteiskunnan kannalta. Nuoren tulee ymmärtää, että ihmisten eloon yhteiskunnassa tarvitaan liuta erilaisia sääntöjä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 15–18-vuotiaan ajattelun ja moraalin kehitys, 2017)

2.3.2 Kulttuuri ja trendit

Alkoholi- ja nuorisotutkimuksissa on havaittu, että nuoret ovat alkaneet liittää päihteidenkäyttöä kulttuurillisesti luuseriuuteen ja junttiuteen (Rimpelä ym. 2005, 54; Lähteenmaa 2004, viitattu teoksessa Honkatukia & Kivivuori 2006).

Alkoholin käyttö onkin ollut laskussa nuorten keskuudessa ainakin jo vuodesta 2006 (Kouluterveyskysely, 2019). Ensimmäisessä kappaleessa mainittu kertoo nuorten seuraavan sen hetkisiä trendejä ainakin alkoholin suhteen, vaikka katkelma onkin jo iäkäs. Tämänhetkisillä trendeillä sekä kulttuurilla on vaikutusta siihen, miten nuoret käyttäytyvät. Käyttäytyminen taas korreloi suoraan siihen, mitä asioita ja päätöksiä nuori elämässään tekee. Esimerkiksi kannabiksen käyttö on lisääntynyt nuorten keskuudessa valtavasti sen kriminalisoinnista huolimatta. (THL, 2021.)

Vuonna 2006 ryöstöjen määrän vähenemistä 2000-luvulla kommentoitiin niin, että huumausaineiden käytön kasvun taittuminen voisi pieneltä osin selittää nuorten tekemien ryöstöjen määrän vähenemistä. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 40.)

Nuorisokulttuureita on perinteisesti lähestytty muun yhteiskunnan normeista negatiivisesti poikkeavina ryhminä. Ryhmien toiminnan on katsottu olevan ei-toivottavaa sekä epäilyttävää. Nuoruutta on käsitelty ikään kuin häiriönä kunnon kansalaiseksi tulemisessa, jossa nuorisokulttuurit nähdään huolestuttavina häiriöpesäkkeinä, joita vanhemmat kauhistelevat. (Salasuo Mikko, Nuorisotutkimusseura 2018.)

2.3.3 Media ja sosiaalinen media

Nuorisorikollisuus, sen määrä ja muutokset ovat jatkuvasti huomion kohteena julkisessa keskustelussa (Honkatukia & Kivivuori 2006, 15). Tutkija ja yliopistolehtori Matti Näsin mukaan rikosuutisointi on lisääntynyt ja muuttunut sensaatiohakuisemmaksi viimeisten vuosikymmenien aikana. Näsi toteaa, että väkivalta ja rikollisuus kiehtovat yleisöä, ja tämän vuoksi on ymmärrettävää, että edellä mainituista myös uutisoidaan runsaasti. Näsi kuitenkin lisää, että juuri tämän vuoksi nuorten ongelmakäyttäytymisestä syntyneet mielikuvat voivat olla kansan keskuudessa liioiteltuja: *”On muistettava, että isossa kuvassa entistä isommalla osalla nuoria menee hyvin. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö olisi nuoria, joille ongelmia kasaantuu voimakkaasti, ja joihin yhteiskunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota.”* (RIKU, 2021.)

Yhä nuoremmat ja nuoremmat ovat kiinni sosiaalisessa mediassa, joka muokkaa jatkuvasti nuoren omaa identiteettiä. Positiivisen minäkuvan muodostuminen, sekä sitä kautta positiivisen identiteetin rakentuminen on tärkeää yksilön psyykkisen hyvinvoinnin kannalta. Onnistuakseen luomaan positiivisen minäkuvan itsestään, nuori tarvitsee tukea. Usein nuoren itsetunto on nuoruusiässä koetuksella. Positiivinen minäkuva, sekä sitä kautta syntynyt identiteetti on yhdistetty tutkimuksissa hyvinvointiin, itsevarmuuteen sekä elämänhallintaan. (Manninen Milja, 2018, 14–15).

3 ESPOON KENTTÄJOHTOALUEEN VÄESTÖ

3.1 Espoon väestö

31.12.2020 Espoossa asui yhteensä 292 796 henkilöä. 7–14-vuotiaat muodostavat 10,56 % (30 918) Espoon asukkaista, ja 15–17-vuotiaat 3,59 % (10 532) ja 18–20-vuotiaat 3,35% (9828). Yhteensä mukaan lasketut ikäryhmät muodostavat siis 17,5 % Espoon väestöstä. Sukupuolittain jaettuna miesten ja naisten määrät ovat hyvin lähellä toisiaan: miehiä oli kuitenkin hieman enemmän kaikissa kolmessa ikäryhmässä. 7–14, ja 15–17-vuotiaista miehiä oli 51 %, ja 18–20-vuotiaista

53 %. (Tilastokeskus, 2021.) Vaikka sukupuolijakauma on hyvin tasainen, miehet ovat silti syyllistyneet valtaosaan tarkastelluista rikoksista (PolStat, 2021). Tarkastelussa on jätetty pois alle kouluikäiset, sillä alle 7-vuotiaat eivät syyllistyneet yhteenkään rikokseen tarkasteltuna aikana 2011–2021 (PolStat, 2021).

3.2 Kauniainen

Vuonna 2020 Kauniaisissa asui yhteensä 10 178 henkilöä, joista 59 % suomenkielisiä, 32 % ruotsinkielisiä ja 9 % muun kielisiä. (Kauniaisten kaupunki, 2021). 7–14-vuotiaita oli yhteensä 1164, 15–17-vuotiaita 476 ja 18–20-vuotiaita 380. Ensimmäisestä ikäryhmästä miehiä oli 49 %, keskimäisestä 54 %, ja viimeisestä 54 %. Yhteensä tarkastellut ikäryhmät muodostavat 19,9 % Kauniaisten väestöstä. (Kauniaisten kaupunki 2021.)

3.3 Ulkomaalaiset, vieraskieliset ja ulkomaalaistaustaiset

Ulkomaan kansalaisten osuus Espoon väestöstä on kasvanut vuoden 2018 luvusta 10,9 % vuoden 2020 lukuun 12,2 %. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus on samalla aikavälillä kasvanut 15,2 prosentista 16,8 prosenttiin, ja Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus 17 prosentista 19,1 prosenttiin. Määrällisesti ulkomaan kansalaisia oli Espoossa vuonna 2020 yhteensä 35 810 henkilöä, ja ulkomailla syntyneitä 49 326. Vieraskielisiä oli samana vuonna 55 624, ja ulkomaalaistaustaisia 55 821. (Tilastokeskus, 2021.)

Tilastokeskuksen määritelmän mukaan ulkomaalaistaustainen on henkilö, jonka vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisia ovat myös ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä. Suomessa ennen vuotta 1970 syntyneiden ja äidinkieleltään vieraskielisten henkilöiden on päätelty olevan ulkomaalaistaustaisia, kuten myös vuonna 1970 tai sen jälkeen Suomessa syntyneiden henkilöiden, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole tietoa Väestötietojärjestelmässä. Vieraskielisiksi luetaan henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame (Tilastokeskus, 2021).

3.3.1 Vieraskieliset

Espoossa oli vuonna 2020 7–14-vuotiaita vieraskielisiä 6225 henkilöä, 15–17-vuotiaita 1678 henkilöä ja 18–20-vuotiaita 1724 henkilöä. Yhteensä vieraskielisiä tarkasteltavissa ikäryhmissä oli siis 9627 henkilöä. Kun kaikki ikäryhmät lasketaan mukaan, Espoossa on yhteensä 55 624 vieraskielistä henkilöä. Prosentuaalisesti tarkasteltuna 7–14-vuotiaita on 11,2 %, 15–17-vuotiaita 3 %, ja 18–20-vuotiaita 3,1 % kaikista vieraskielisistä Espoossa. (Espoon kaupunki, 2021.)

3.3.2 Ulkomaan kansalaiset

Ulkomaan kansalaisia oli Espoossa vuonna 2020 yhteensä 35 810. 7–14-vuotiaita 3165, 15–17-vuotiaita 856 ja 18–20-vuotiaita 855. Tarkastelluissa ikäryhmissä oli yhteensä 4876 ulkomaan kansalaista. Prosentuaalisesti laskettuna 7–14-vuotiaita on 8,8 %, 15–17-vuotiaita 2,4 %, ja 18–20-vuotiaita 2,4 % ulkomaan kansalaisten kokonaismäärästä Espoossa. Yhteensä ikäryhmät muodostavat 13,6 % Espoon ulkomaan kansalaisista. Ulkomaan kansalaisten osuus tarkasteltujen ikäryhmien kokonaismäärästä on pieni: 7–14-vuotiaista 10,2 %, 15–17-vuotiaista 8,1 % ja 18–20-vuotiaista 8,7 %. (Espoon kaupunki, 2021.)

3.3.3 Ulkomaalaistaustaiset

Ulkomaalaistaustaisia oli Espoossa vuonna 2020 yhteensä 55 821 henkilöä. 5–14-vuotiaita 8104, ja 15–19-vuotiaita 2702. Ulkomaalaistaustaiset henkilöt voidaan jaotella vielä ulkomaalaistaustaisiin, jotka ovat syntyneet ulkomailla, sekä Suomessa syntyneisiin ulkomaalaistaustaisiin. Ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä oli huomattavasti enemmän kuin Suomessa syntyneitä, kun tarkastellaan kaikkia ikäryhmiä. Ulkomailla syntyneitä oli kaikissa ikäryhmissä yhteensä 45 471, ja 5–14-vuotiaita 3586, sekä 15–19-vuotiaita 1778. Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia oli koko Espoon väestössä 10 350, joista 5–14-vuotiaita 4518. 15–19-vuotiaita oli 924. (Espoon kaupunki, 2021.)

Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrä kasvoi ikäryhmien vanhetessa. 0–4-vuotiaita oli 622 henkilöä, ja 20–24-vuotiaita 2690. Henkilömäärät lisääntyivät tasaisesti nuorimmasta vanhimpaan ikäryhmään mentäessä. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten kohdalla tilanne oli päinvastainen: 0–4-vuotiaita oli 3740, ja 20–24-vuotiaita vain 667. Kokonaismääriä tarkastellessa huomataan, että Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten kokonaismäärästä suurimman osan muodostaa 0–19-vuotiaat: 9182 henkilöä eli 88,7 % kokonaismäärästä 10 350. Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten kohdalla 0–19-vuotiaat, 5986 henkilöä, muodostavat vain 13,1 % kokonaismäärästä 45 471. (Espoon kaupunki, 2021).

Ikäryhmien kokonaismäärään verrattuna 7–14-vuotiaita ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia oli 9,8 %. 15–17-vuotiaita yhtä lailla 9,8 % ja 18–20-vuotiaita 11,8 %. (Espoon kaupunki, 2021.)

Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten osuus lasketaan tilastollisista syistä 5–14-vuotiaista, sekä 15–19-vuotiaista. Nuorempaa ikäryhmää on Espoossa yhteensä 38 395 henkilöä, ja vanhempaa 17 074. (Tilastokeskus, 2021). Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisen osuus 5–14-vuotiaista on 11,8 %, ja 15–19-vuotiaista 5,4 % (Espoon kaupunki, 2021).

4 ESPOON KENTTÄJOHTOALUEEN NUORISORIKOLLISUUDEN TILA

Opinnäytetyöstä on poistettu luku KÄYTTÖ RAJOITETTU TL IV JulKL (621/1999) 24.4§:n 1 k perusteella.

5 JUNNU20-PROJEKTI

Opinnäytetyöstä on poistettu tekstiä SALASSA PIDETTÄVÄ TL III JulKL (621/1999) 24.5§:n perusteella.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen JUNNU20-projektista on tehty uutisia muun muassa Ylen ja MTV:n toimesta. Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ennalta estävä toiminto on tuotu mukaan keskusteluun konkreettisenä esimerkkinä poliisin tekemästä työstä nuorisorikollisuuden negatiiviseen kehityskulkuun puuttumiseksi. Komisario Hannu Väänänen yhdessä Länsi-Uudenmaan poliisipäällikkö Timo Saarisen kanssa ovat olleet esillä uutisissa aiheen tiimoilta. (MTV3, 2021).

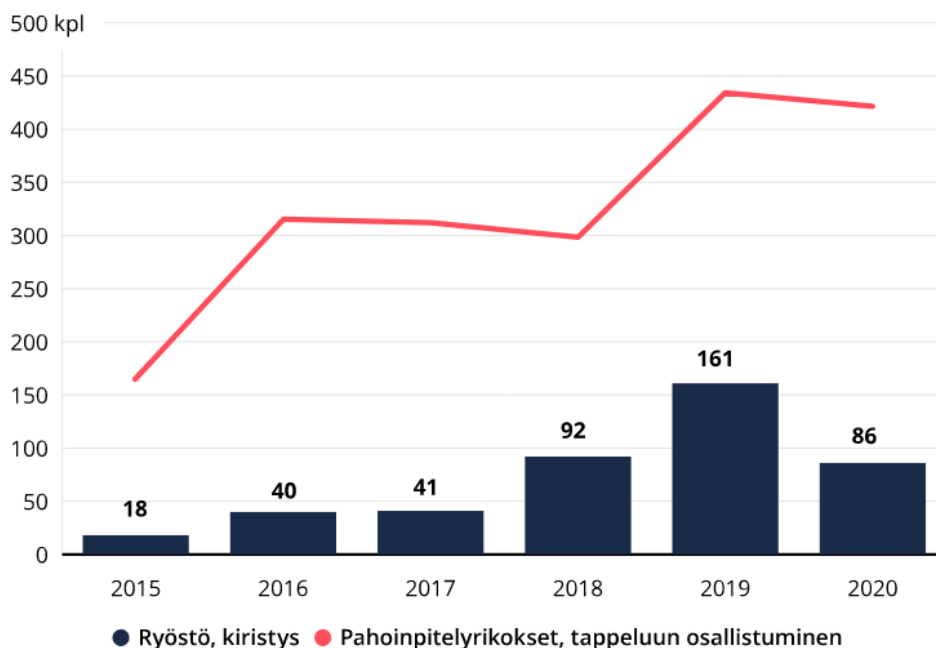
Yleisradio uutisoi alaikäisten tekemistä ryöstöistä Espoossa maaliskuussa 2021. Uutiseen haasteltiin Länsi-Uudenmaan poliisipäällikkö Timo Saarista sekä ennalta estävän toiminnan komisario Hannu Väänästä. Ylen mukaan JUNNU20-projekti on auttanut poliisia tunnistamaan ryöstelvien nuorten lisäksi myös sellaisia nuoria, joilla rikoskierre näyttää pahimmillaan olevan vielä edessä. Projektin myötä alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä puolittui Länsi-Uudellamaalla vuonna 2020 ja suunta on jatkunut oikeana senkin jälkeen. Ylen kirjoittamassa uutisessa JUNNU20-projektiin liittyen todettiin, että nuorten väkivallan raaistuminen ja ymmärtämättömyys tekojen seurauksista huolestuttaa poliisia varsinkin pääkaupunkiseudulla. Ylen poliisipäälliköille tekemän kyselyn perusteella poliisin arvio nuorten väkivaltarikollisuuden vakavuudesta vaihtelee alueittain. Esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomessa ei ole tehty havaintoja rikoksia tekevistä nuorisoporukoista. Sen sijaan Helsingin ja Uudenmaan poliisilaitoksissa on pantu merkkeille muun muassa sovittuja joukkotappeluita, aseistuksen kovenemista ja merkkejä nuorisojengien synnystä. Vaikka suurin osa nuorista voi hyvin, pieni vähemmistö voi poliisin näkökulmasta entistä huonommin. (YLE, 2021.)

”Nyt on korkea aika kaikkien toimijoiden herätä nuorten tekemiin rikoksiin ja asenteisiin. Osa nuorista ei halua ottaa minkäänlaista omaa vastuuta tekemisistään ja tulevaisuudestaan”, Itä-Uudenmaan poliisipäällikkö Ilkka Koskimäki kommentoi Ylelle. (YLE, 2021.)

Ylen uutisen mukaan JUNNU20-projektin myötä Länsi-Uudenmaan poliisi sai paremman kuvan siitä, ketkä alueen alaikäisistä rikoksia tekivät. ”Jos otetaan tekijöistä top 10-listaus, heille tulee aika

iso osa niistä teoista, mitä tilastoissa näkyy”, poliisipäällikkö Saarinen kertoi Ylelle. Komisario Väänänen mukaan juuri Länsi-Uudellamaalla havaitun alaikäisten ryöstöaallon takaa löytyi tietty porukka. Poliisi pyrki yhdessä lastensuojelun ja syyttäjän kanssa puuttumaan toimintaan mahdollisimman nopeasti. ”Ei me tehty mitään ihmeellistä. Nostettiin vain huoli, että näiden nuorten kanssa täytyy tehdä jotain äkkiä ennen kuin tapahtuu kauheita”, komisario Väänänen kommentoi. Ylen mukaan poliisi näkee, että aktiivisimpien tekijöiden saaminen vastuuseen on toiminut pelotteena myös muille samoissa porukoissa liikkuneille. Aiempaa aktiivisemmän tiedonkeruun ansiosta poliisin ennalta estävä toiminta on päässyt kosketuksiin myös sellaisten nuorten kanssa, joilla vakava rikoskierre on ehkä vasta edessä (YLE, 2021).

Alle 18-vuotiaiden rikokset Länsi-Uudellamaalla

Lähde: Länsi-Uudenmaan poliisi, grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

Kuvio 3. Ryöstö- ja väkivaltarikosten kehitys Länsi-Uudellamaalla. (Poliisi 2021; Yle 2021).

MTV3 kirjoitti myös uutisen JUNNU20-projektiin liittyen huhtikuussa 2021. Uutisen mukaan Länsi-Uudellamaalla alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä lisääntyi rajusti vuosina 2018–2019. Vuonna 2020 ryöstöjen määrä kuitenkin puolittui, mutta väkivaltarikokset ovat lisääntyneet alle 18-vuotiaiden kohdalla. ”Huomasimme, että ryöstörikosten määrä on huomattavasti noussut. Me rupesimme seuraamaan sitä ja tekemään sellaista tilastointia”, kertoo Väänänen. JUNNU20-projekti syntyi, jonka avulla pyrittiin haarukoimaan ne henkilöt, jotka syyllistyvät rikoksiin.

Uutisen mukaan JUNNU20-projektin tarkoitus on kerätä tietoa nuorten tilanteesta ja täten ennalta estävästi vaikuttaa nuorten tekemiin rikoksiin. "Tarkoitus oli isosta massasta saada esille nämä oireilevat nuoret ja heidän rikoksensa. Yrittää pystyä puuttumaan nuorten syrjäytymiseen ja häiriökäyttäytymiseen, ennen kuin ne esiintyvät vakavina rikoksina", komisario Väänänen kommentoi. Osittain JUNNU20-projektin avulla saatiin alle 18-vuotiaiden tekemät ryöstöt vähenemään. Näin onnellisesti ei ole kuitenkaan väkivaltarikosten kohdalla. Komisario Väänäsen mukaan poliisi on havainnut tilastoista, että pahoinpitelyissä sekä väkivaltarikoksissa on nousua, ja poliisi pyrkii kohdistamaan tietojohdoista toimintaansa edellä mainittuihin.

Uutisessa otettiin kantaa myös muiden viranomaisten ja sidosryhmien rooliin ennalta ehkäisevässä työssä. Uutisen mukaan poliisi pystyy reagoimaan rikoksiin ja tekemään esitutkinnan, mutta perimmäisiin syihin, jotka johtavat näihin rikoksiin, tulisi puuttua jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Komisario Väänänen lausuu, että poliisi tarvitsee sidosryhmien apua (MTV3, 2021).

6 ENNALTA ESTÄVÄN TOIMINNAN PROJEKTEJA MUUALLA MAAILMASSA

Tässä luvussa käsitellään kahta maailmalla käytettyä ennalta estävää taktiikkaa. Group Violence Intervention ja sen pohjalta tehty Sluta Skjut-projekti ovat esimerkkejä ulkomailla toteutetuista projekteista.

6.1 Group Violence Intervention

Seuraavaksi esittelemme Yhdysvalloissa kehitellyn strategian jengiytymisen kitkemiseksi, joka on otettu vajaan kolme vuotta sitten käyttöön myös Ruotsissa. Tulokset puhuvat puolestaan: Ruotsin kolmanneksi suurimman kaupungin Malmön väkivaltaisuus on kääntynyt jyrkkään laskuun (Helsingin Sanomat, 2021). Malmössä aloitettu "Sluta skjut"-projektin alun jälkeen ampumiset ovat vähentyneet 70 prosentilla (Dagens Nyheter, 2021).

Group Violence Interventionin (myöh. GVI) peruseriaatteena jengiytymisen vastaisessa projektissa on, että seudulta, jolla kyseinen jengi oleilee tai vaikuttaa kasataan kokoon ryhmä yhteisön jäseniä. Ryhmä pitää sisällään esimerkiksi lähialueen yritysten henkilöstöä, rikosten uhrien vanhempia (RE:n vanhemmat, jos alaikäinen), sosiaalityöntekijöitä ja kolmannen sektorin tukijärjestöjä tai muita henkilöitä, joiden elämää jengin vahingollinen toiminta vaikuttaa tai jotka voivat auttaa edistämään ja tukemaan elämää jengin ulkopuolella. Mukaan otetaan myös poliisi sekä muita apua tarjoavia viranomaisia. Yhteisön jäsenet yhdessä viranomaisten kanssa kommunikoivat suoraan jengiläisten kanssa väkivaltaa vastaan ja poliisi valistaa heitä huonojen valintojen mahdollisista

seurauksista. Ryhmän tukipalveluita tarjoavat jäsenet kertovat samalla avun ja tuen mahdollisuuksista tulevaisuudessa, jotta oirehtiva jäsen saadaan autettua takaisin yhteiskuntaan. (GVI Issue Brief, 2016.)

GVI keskittyy ryhmiin, joilla on suurin riski syyllistyä väkivaltaiseen rikokseen sekä joutua väkivaltaisen rikoksen uhriksi. Tarkoituksena on pitää heidät elossa, turvassa ja poissa vankilasta. GVI-toimijat kommunikoivat suoraan ryhmän jäsenten kanssa välittämällä voimakasta yhteisön viestiä, ettei väkivalta ole hyväksyttävää. Yhteisön pyrkimyksenä on tarjota konkreettiset mahdollisuudet saada välitöntä ja pitkäaikaista apua ja tukea sekä selkeä ennakkoilmoitus riskeistä saada oikeudellisia seuraamuksia väkivaltaa jatkamalla. Strategia on syntynyt halusta rakentaa yhteisöjen kykyä estää väkivaltaa ja käyttää lainvalvontaa kohdennetusti ja strategisesti, auttaa heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä ja parantaa poliisin legimiteettiä yhteisön silmissä. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.1.1 Taustaa

Yhteisöissä, joissa on paljon väkivaltaa hyvin harvat ihmiset ovat todellisuudessa syyllisiä henkiriikoksiin sekä muihin väkivaltaisuuksiin ja ampumisiin. Väkivaltaisten rikosten uhrin ja tekijät kuuluvat keskitetysti tiettyihin ryhmiin. Ryhmän jäsenet ovat tyypillisesti alle 0,5 % kaupungin väestöstä, mutta ovat osallisena jopa 70 % sen henki-, väkivalta- ja ampuma-aserikoksissa. Tästä tosiasiasta huolimatta lainvalvonta on perinteisesti käyttänyt liian karkeita ja tungettelevia taktiikoita, jotka ovat vahingoittaneet kokonaisia yhteisöjä, ja siten myös vähentäneet luottamusta lainvalvojiin. (GVI Issue Brief, 2016.)

Yhteisöissä, joissa väkivalta on korkea ja luottamus lainvalvontaan on heikko, tällaiset ”ryhmät” voivat tarjota suojaa. Ne kuitenkin usein suosivat väkivaltaa riitojen ratkaisemiseksi. Samalla kun henkilökohtaiset loukkaukset ja epäkunnioitus lietsovat väkivaltaa, vertaispaine ja ”katukoodi” ryhmien keskuudessa ajavat kostotoimien kierteeseen sekä kehottavat olla tekemättä yhteistyötä lain kanssa. Näissä yhteisöissä nuoret miehet ovat poikkeuksellisen suuressa osassa murhatilastoissa, noin 100-kertaisesti verrattuna kansalliseen keskiarvoon. Tässä kontekstissa monet ryhmän jäsenet ovat peloissaan, traumatisoituneita ja etsivät tietä ulos. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.1.2 Rakenne

GVI kokoaa yhteen lainvalvojat, yhteisön jäsenet sekä sosiaalitoimen yhteisillä tavoitteilla, mutta erilaisilla rooleilla. Yhdessä ne ohjaavat interventiota parhaaseen mahdolliseen tietämykseen perustuen ja hankkivat reaaliaikaista tietoa väkivallasta ja ihmisistä, jotka ovat suurimman uhan alla. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.1.3 Lainvalvojien rooli

Lainvalvonta osoittaa ryhmille, että väkivallan vähentäminen on heidän ensisijainen tavoitteensa. Poliisi, yhteistyössä syyttäjän ja muiden toimijoiden kanssa, koordinoi tiedot, seurannan ja toimenpiteiden vastuun. Lainvalvontayhteistyöllä pyritään tunnistamaan eniten väkivaltaa harjoittavat ryhmät ja keskittämään resursseja niihin. Ryhmän jäsenille kerrotaan etukäteen GVI-yhteistyöryhmän painottumisesta aseelliseen väkivaltaan sekä toiveestaan, että ryhmän jäsenillä olisi turvallista elää ja mahdollisuus menestyä omissa yhteisöissään. Heille kerrotaan myös yksityiskohtaisesti seurauksista, mikäli väkivalta jatkuu ja miten ryhmät saatetaan vastuuseen jäsentensä tekemistä rikoksista. (GVI Issue Brief, 2016.)

Koska lähestymistavan keskeinen tavoite on asettaa etusijalle vapaaehtoinen yhteisön sääntöjen noudattaminen eikä pelottelu toimenpiteiden seurauksilla, GVI pyrkii kommunikoimaan suoraan ryhmän jäsenten kanssa ennen väkivaltaa, mutta varaa kuitenkin erityiset pakkotoimenpiteet ryhmän mahdollisen väkivallan varalle. Kun pakkotoimet ovat välttämättömiä, GVI painottaa sitä, että koko ryhmä on ollut mukana erilaisissa rikoksissa. Tämä tarkoittaa sitä, että lainvalvojilla on laaja valikoima määrätä rangaistuksia koko ryhmälle sen sijaan, että rangaistaisiin yksittäisiä väkivallan tekijöitä. Tämä keskittynyt valvonta pitää ryhmät vastuussa ja osoittaa muille ryhmille väkivallan seuraukset. Vahvat yhteisön normit väkivaltaa vastaan ovat yleisen turvallisuuden perusta. GVI käyttää yhteisön moraalista ääntä väkivallan ehkäisytöinä. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.1.4 Yhteisön moraalisen äänen rooli

”Call-in” -tapaamisissa, erityisissä tiedotustilaisuuksissa ja kokoontumisissa kunnioitetut yhteisön johtohahmot esittävät viestinsä ryhmän jäsenille kolmelta tärkeimmältä näkökannalta. Henkirikoksen uhriksi joutuneen perheenjäsenet kuvailevat ryhmän jäsenille tuskaa, jota ovat kokeneet menettettyään lähimmäisensä. Entiset ryhmän jäsenet kertovat katukoodin noudattamisen rajoista ja riskeistä sekä mahdollisuudesta tehdä muutos henkilökohtaiseen elämään. Yhteisön johtajat taas hahmottavat ryhmän jäsenille heidän osaansa turvallisemmassa ja vakaammassa yhteisöelämässä sekä ilmaisevat yhteisön välittävän heistä ja toivovan heidän parastaan. Näitä uskottavia ääniä on jokaisessa yhteisössä. GVI luo kehyksen tunnistaa heidät sekä tukea ja keskittää heidän voimakas moraalinen auktoriteettinsa erittäin pieneen määrään riskialttiita ihmisiä, jotka ovat ajautumassa väkivallan tekijän ja uhriksi joutumisen kierteeseen. (GVI, Issue Brief, 2016.)

6.1.5 Kolmannen sektorin tukipalvelut

Ilman ehtoja tehty avun tarjous on moraalisesti välttämätöntä ja kuuluu GVI:n käytäntöön. Ryhmän jäsenillä on yleensä erityisiä välittömiä tarpeita, ja he kärsivät poikkeuksellisen usein väkivallan uh-

riksi joutumisesta. GVI:ssä erityinen tuen tarjonta on räätälöity erityisesti päivittäistuotteiden hankkimiseen, etsintäkuulutusten selvittämiseen, henkilöpapereiden saamiseen jne. Se tarjoaa myös ensisijaisen pääsyn perinteisiin palveluihin kuten työkoulutukseen, asumiseen, koulutukseen, vertais-tukiryhmiin ja päihdeneuvontaan. Tukipalveluiden rakenne antaa ryhmän jäsenille uuden suunnan pois riskialttiista käyttäytymisestä kohti uusia ja positiivisia suhteita. Se myös osoittaa välittömien väkivallan estämisen tavoitteiden lisäksi, että tukijat ovat sitoutuneet auttamaan ryhmän jäseniä uuteen elämään. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.1.6 Kommunikointi

Suora ja strateginen viestintä ryhmän jäsenten kanssa on strategian keskiössä. GVI-viestintämenetelmät on suunniteltu välittämään yhteisön vahvat normit väkivaltaa vastaan, häiritsemään väkivaltaa edistävää sosiaalista dynamiikkaa ryhmässä, estämään väkivaltaa ennen kuin se tapahtuu, varmistamaan, että ryhmän jäsenet ymmärtävät oikeudelliset riskit, joita he ottavat, sekä välittämään kunnioitusta ja halua ryhmän jäsenille solmia uusi suhde lainvalvonnan ja yhteisön välillä. GVI-yhteisö tekee yhteistyötä ryhmän jäsenten kanssa yhdistääkseen heidät mahdollisuuksiin saada tukea ja palveluita, pitääkseen heidät ajan tasalla yhteisön antamista lupauksista sekä jakaa yhteisön voimakas halu pitää ryhmän jäsenet hengissä ja vapaana. Viestintä GVI -strategiasta voi esiintyä missä tahansa. Kuitenkin useat muodolliset lähestymistavat auttavat rakentamaan viestintää. (GVI Issue Brief, 2016.)

”Call-in” on kutsu tulla tapaamaan kasvokkain GVI-toimijoita ja ryhmän jäseniä, jotka edustavat kaikkia GVI-alueen ryhmiä. Lainvalvonta tunnistaa väkivaltaisten ryhmien jäsenet, jotka voidaan pakottaa osallistumaan tapaamiseen heidän saamansa ehdollisen tai ehdonalaisen vankeuden rajaamilla ehdoilla. GVI-toimijat esittävät viestinsä ja pyytävät osallistujia viemään kuulemansa takaisin ryhmilleen. (GVI Issue Brief, 2016.)

Erityiset tiedotustilaisuudet ovat koti- tai katuvierailuja, jotka välittävät GVI-toimijoiden viestin tietyille ihmisille. Pieni ryhmä GVI-toimen edustajia toimittaa yksilöllistä tietoa suurimmassa riskissä oleville. Tiedotustilaisuudessa voi myös olla mukana kohteena olevan henkilön läheisiä ihmisiä, jotta viestin sanomaa saadaan mahdollisesti henkilökohtaistettua ja vahvistettua. Nämä joustavat vierailut voidaan ottaa nopeasti käyttöön keskeyttämään väkivallan syklin, käsittelemään vastatoimia ja aktiivisia kiistoja, rauhoittamaan rikollisen toiminnan pesäkkeitä (”kuumia paikkoja”) ja ottamaan kantaa ”vaikutuspelaajiin”, myös niihin, jotka eivät ole valvonnassa ja ovat vaikeasti tavoitettavissa. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.1.7 Tulokset

GVI:llä on vahva näyttöpohja vakavan väkivallan vähentämiseksi tehokkaasti:

- Boston, MA: 63 %:n lasku nuorten henkirikoksissa.
- Stockton, Kalifornia: 42 % lasku aseilla tehdyissä henkirikoksissa.
- New Orleans, LA: 32 % lasku jengeihin liittyvissä henkirikoksissa.
- Cincinnati, OH: 41 % lasku jengeihin liittyvissä henkirikoksissa.
- New Haven, CT: 73 % kuukausittainen keskimäärä väheni ammuskeluissa.

Yhteisön väkivaltaan liittyvien interventiodien järjestelmällisissä katsauksissa on havaittu, että GVI on tehnyt todella hyvää työtä. USAID-tutkimuksessa vuonna 2016 tarkasteltiin yli 30 väkivallan vähentämisstrategiaa, joista loppupäätelmänä oli, että GVI:llä on suurin suora vaikutus rikollisuuteen ja väkivaltaan verrattuna mihinkään muuhun interventiostrategiaan. Campbellin raportti Collaboration vuonna 2012 osoitti vahvaa empiiristä näyttöä sen tehokkuudesta. (GVI Issue Brief, 2016.)

6.2 Sluta Skjut

Ruotsissa perustettiin Sluta Skjut-niminen projekti, jonka tarkoituksena oli vähentää vakavia väkivaltarikoksia Malmössä. Projektin toiminta-aika oli vuodesta 2018 vuoteen 2020 asti. Projekti pohjautuu GVI:n toimintamalliin ja projekti on pyritty toteuttamaan mahdollisimman hyvin GVI:n ohjeen mukaisesti (Malmön yliopisto, 2020). Projektin merkittävimmät tahot olivat Ruotsin poliisin, Ruotsin vankeinhuollon (Kriminalvården) sekä Malmön kaupunki. Myös Euroopan Unioni osallistui projektin tukemiseen, tarjoamalla osarahoitusta sisäisen turvallisuuden rahastosta (Brottsförebyggande rådet, BRÅ, 2021).

Sluta Skjut-projektia varten perustettiin oma työryhmä, jonka tehtävänä oli suunnitella, mukauttaa ja soveltaa GVI:n strategiaa Malmöön. Työryhmä on koostunut Ruotsin poliisilta tulleesta projektipäälliköstä, Malmön kaupungilta tulleesta apulaisprojektipäälliköstä, eri viranomaisten koordinaattoreista sekä tukitoimien asiantuntijoista, kuten viestinnän ja lain asiantuntijoista. (Malmön yliopisto, 2017, s. 33).

Ruotsissa toiminta jaettiin GVI-ohjeen perusteella viiteen eri vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa suunniteltiin yksityiskohtainen aikataulu projektin toteutuksesta. Erityistä huomiota kiinnitettiin yhteistyön valmisteluun eri osapuolten kesken. Toisessa vaiheessa kerättiin tietoa ryhmistä sekä henkilöistä ryhmien sisällä, joihin projektin toimintaa suunnataan. Analyysiin otettiin mukaan myös poliisin tietojen lisäksi yhteistyökumppaneiden sekä muiden tahojen niin kutsutut hiljaiset tiedot. Kolmannessa vaiheessa keskityttiin viestimään toisessa vaiheessa tiedusteltujen henkilöiden ja ryhmien kanssa. Viestin pääsisältö jaetaan kolmeen kohtaan: 1. yhteiskunta ei hyväksy väkivaltaa, 2. tulevilla väkivallan teoilla on seurauksia, 3. rikollisesta elämästä luopumiseen on apua tarjolla. Viestiä välitettiin kahdella eri tavalla, eli aikaisemmassa luvussa käsitellyillä Call-In-tapaamisilla sekä erityisillä tiedotustilaisuuksilla. Sluta Skjut-projektissa Call-in-tapaamisia järjestettiin

kolme kertaa puolen vuoden aikana, joista jokaiseen kutsuttiin noin kymmenen henkilöä. Projektin neljännessä vaiheessa korostettiin väkivaltaisten tekojen seurauksia sekä avun tarjontaa. Call-Ineihin kutsutut henkilöt, jotka eivät niin sanotusti vastaan ottaneet projektin viestiä päätyivät tarkemman poliisivalvonnan piiriin. Projektiin mukaan tulleille henkilöille ja ryhmille tarjottiin uusia tapaamisia. Viidennessä vaiheessa tapaamisia jatkettiin, ja joihinkin ryhmiin kohdistettiin tehostettua valvontaa tarpeen mukaan. (Malmön yliopisto, 2017, s. 22-23, 53-54)

7 TULOKSET

Opinnäytteen haastatteluaineistoa on analysoitu koodaamalla teemoittain. Tutkimuksen tuloksiin sekä aineistoon on suhtauduttu realistisella otteella. Realismi tarkoittaa tieteenfilosofista suuntausta, jossa korostuu käsitys tiedosta objektiivisesti olemassa olevana ilmiönä (Jyväskylän yliopisto, 2015). Tulokset ovat osaltaan yllättäneet, sillä niistä selvisi useita asioita, joita emme tutkimuskysymyksissä osanneet huomioida.

Opinnäytetyöstä on poistettu luku SALASSA PIDETTÄVÄ TL III JulKL (621/1999) 24.5§:n perusteella.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöstä on poistettu luku SALASSA PIDETTÄVÄ TL III JulKL (621/1999) 24.5§:n perusteella.

9 POHDINTA

Työn aihetta ehdotettiin meille Espoon pääpoliisiasemalta. Aihetta rajattiin yhdessä Espoon päällystöön kuuluvien henkilöiden kanssa. Päätimme jo työn alkuvaiheessa, että kuvaamme nuorisorikollisuuden tilaa mahdollisimman laajasti. Laaja tilastojen esittäminen antaa lukijalle mielestämme tarpeeksi syvän kuvan rikollisuuden kokonaismäärästä, epäillyistä henkilöistä ja tekopaikoista. Tämä auttaa lukijaa sekä tekijöitä ymmärtämään nuorisorikollisuutta laajemmin kuin vain esimerkiksi kahden rikosnimikkeen tarkastelun kautta. Väkivaltarikollisuuteen sekä ryöstörikollisuuteen liittyy useita nimikkeitä, jotka eivät yksittäisinä tekoina tai tapahtumina ole merkittäviä mutta vaikuttavat kuitenkin tilannekuvan muodostamiseen. Rikollisuutta kuvaavat tilastot haettiin poliisin PoIS-tat-järjestelmästä loppukesästä 2021.

JUNNU-projektin sekä nuorisorikollisuuden kehityksen analysoimiseen tarvitsimme kuitenkin asiantuntijahaastatteluita. Haastattelut tehtiin Espoon pääpoliisiasemalla syksyn 2021 aikana. Jälkeenpäin tarkastellen voidaan todeta, että haastatteluihin olisi voinut valmistautua paremmin. Tulokset

olivat silti paljon parempia mitä osasimme toivoa ja saimme vastaukset kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Haastattelut tallennettiin kahdella ääninauhurilla ja litteroitiin mahdollisimman nopeasti haastattelun jälkeen. Litterointi tehtiin sanasta sanaan ja analysoitiin realistisella otteella teemoittain.

Työn aikana hyvää oli ehdottomasti valtava tuki Espoon pääpoliisiasemalta. Ensinnäkin tahdomme kiittää siitä, että saimme tehdä opinnäytteen mielenkiintoisesta aiheesta. Meille tarjottiin kattavasti materiaalia työn tekoa varten. Haastateltavat tukivat opinnäytettä kertomalla paljon tärkeää asiaa myös sellaisista näkökulmista, joihin emme aluksi osanneet varautua. Tämä taas laajensi ymmärrystämme aiheesta hyvin paljon.

Työn aikana suurimman yksittäisen haasteen muodosti tekijöiden asuminen eri paikoissa. Toisen ollessa koulussa ja toisen harjoittelussa oli yhteisten vapaapäivien löytäminen todella vaikeaa, jolloin työtä olisi voitu tehdä kunnolla eteenpäin. Täten työn tekeminen jäi osittain toisen tekijän harjoittelusta paluun jälkeiseen aikaan. Haasteen tuotti myös salatun aineiston käsittely, joka edellyttää TUVE-verkossa työskentelyä. Poliisiammattikorkeakoulu tarjoaa kuitenkin mahdollisuuden päästä TUVE-verkkoon lukukauden aikana, mutta kesällä koululle ei ollut pääsyä. Työn loppuvaiheessa TUVE-verkkoon pääsy ei ollut ongelmana.

Työ jakautui tekijöidensä välillä teemoittain. Kulmala kirjoitti suurimman osan JUNNU-projektiin liittyvästä tekstistä, sekä kirjoitti tilastoihin liittyvät osiot. Kulmala suoritti myös Väänäsen ja Koskisen haastattelut, sekä kirjoitti haastattelut opinnäytteeseen. Kujala kantoi päävastuun jengiytymisen sekä nuorisorikollisuuden analysoinnista. Molemmat tekijät osallistuivat Jokisen haastatteluun.

Opinnäytteen aikana ilmeni jengiytymisen olevan mahdollisesti seuraava poliisitoimintaa sitova ilmiö. Jatkotutkimus voisi analysoida jengiytymisen kehitystä Espoossa tai pääkaupunkiseudulla yleisesti. Toinen vaihtoehto olisi analysoida poliisin toimintaan jengiytymisilmiön osalta, mutta tämän aiheen tutkiminen edellyttäisi parin vuoden odotusta sillä tilanne kehittyy niin poliisin kuin jengiytymisenkin osalta jatkuvasti. Ehdottamamme jatkotutkimukset tulisi mielestämme toteuttaa kvalitatiivisina tutkimuksina, sillä kvantitatiivinen tutkimus ei tuottaisi tarpeeksi laajaa ja asiantuntevaa kuvaa viranomaisen toiminnasta tai ilmiön sisällöstä.

LÄHTEET

Anna-Karin Ivert, Caroline Mellgren, Josefin Nilsson 2020: Processutvärdering av Sluta Skjut. Malmö universitet. Suomentanut Samuli Keskitalo & Jeremias Kulmala

[Microsoft Word - Kappa.docx \(bra.se\)](#)

Anttila, Petra 2020: Espoon 15-17-vuotiaiden huumausaine- ja ryöstörikokset Kriminologinen näkökulma ennalta ehkäisyyn. Poliisiammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [Opinnäytetyö petra anttila.pdf \(theseus.fi\)](#)

Brottsförebyggande rådet, Sluta Skjut, 2021.

[GVI \(Sluta skjut\) - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

Dagens Nyheter 2021: Vi försöker få dem att förstå hur mycket deras våld påverkar hela samhället. Uutinen. Luettavissa: <https://www.dn.se/sverige/vi-forsoker-fa-dem-att-forsta-hur-mycket-deras-vald-paverkar-hela-samhallet/> Luettu 27.09.2021.

Elonheimo Henrik, 2010: Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu. Turun yliopisto. Väitöskirja. [Nuorisorikollisuuden esiintyvyys, taustatekijät ja sovittelu \(utupub.fi\)](#)

Espoon kaupunki 2021: Espoon väestö 31.12.2020. Tilastokeskus. Koonnut: Jaatinen Sanna

Haapakangas Kimmo, 2020: Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia. Asiantuntija-artikkeli. Tilastokeskus. Luettavissa: [Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia | Tieto&trendit](#)

Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim.) 2006: Nuorisorikollisuus; Määrä, syyt ja kontrolli, Helsinki. Luettavissa: [Microsoft Word - julkaisu221.doc \(helsinki.fi\)](#) Luettu 30.10.2021.

Hämäläinen, Veli-Pekka 2021: Alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä oli karata käsistä Espoossa – sitten poliisi keksi, miten päästä lähemmäksi rikoksia tehtailevia nuoria. Yle. Luettu 10.06.2021. [Alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä oli karata käsistä Espoossa – sitten poliisi keksi, miten päästä lähemmäksi rikoksia tehtailevia nuoria | Yle Uutiset | yle.fi](#)

Jokinen, Matilda 2021: Vielä muutama vuosi sitten Malmö oli Ruotsin jengiväkivallan keskittymä – kaupunki otti mallia Yhdysvalloista ja sai levottomuudet vähenemään. Artikkel. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008116592.html> Luettu 27.09.2021.

Jyväskylän Yliopisto 2015: Laadullinen tutkimus. [Laadullinen tutkimus — Jyväskylän yliopiston Koppa \(jyu.fi\)](#)

Jyväskylän Yliopisto 2015: Realismi. [Realismi — Jyväskylän yliopiston Koppa \(jyu.fi\)](#)

Kaakkinen, Markus & Näsi, Matti 2021: Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Krimo). Luettavissa: [Katsauksia 47 Kaakinen Näsi 2021.pdf \(helsinki.fi\)](#) Luettu: 10.09.2021.

Kangaskortet, Sebastian ja Klemola, Niiles 2019. Nuorisorikollisuus Oulun ja Kokkolan alueilla. Poliisiammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [Poliisiammattikorkeakoulu \(theseus.fi\)](https://theseus.fi)

Kauniainen. Kaupunki ja päätöksenteko, Grani-tietoa. Luettavissa: <https://www.kauniainen.fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/grani-tietoa/> Luettu: 10.07.2021.

Kivivuori, Janne 2013: Rikollisuuden syyt, Hansaprint.

Kuokkanen Katja 2021: 17-vuotiaan rikoskierre. Artikkel. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007938734.html> Luettu 20.07.2021.

Mannerheimin lastensuojelu liitto, 15-18-vuotiaan ajattelun ja moraalien kehitys, julkaistu 6.7.2017. Luettu: 15.11.2021.

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-ajattelun-ja-moraalin-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto, 15-18-vuotiaan kaverisuhteet, 6.7.2017. Luettu: 15.11.2021
<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-kaverisuhteet/>

Manninen, Milja 2018: Sosiaalinen media identiteetin kehittymisen ympäristönä varhaisnuorten kokemuksissa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/58643/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201806203277.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hellgren Jonna, MTV3 2021 [Ryöstelevät nuorisojengit aiheuttivat päänvaivaa Espoossa – näin nuoret saatiin kuriin - MTVuutiset.fi](#) Luettu: 11.05.2021

Nuorten hyvinvointikertomus 2019: Alkoholin käyttö. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, kouluterveyskeskus. Luettavissa: <https://www.nuortenhyvinvointikertomus.fi/indikaattorit/elama-ja-terveys/alkoholin-kaytto> Luettu 15.09.2021.

Poliisi. Nuori rikoksenteijä. Luettavissa: [Nuori rikoksen tekijä - Poliisi](#) Luettu: 03.10.2021.

PolStat, 2021.

Rikosuhripäivystys 2021: Nuorisorikollisuus on vähentynyt pitkään, mutta viime vuonna vakavin väkivaltarikollisuus lisääntyi – poliisi: ”Toistaiseksi suhtautuisin edellisvuoden piikkiin poikkeusolojen seurauksena”. Luettavissa: [Nuorisorikollisuus on vähentynyt pitkään, mutta viime vuonna vakavin väkivaltarikollisuus lisääntyi — poliisi: ”Toistaiseksi suhtautuisin edellisvuoden piikkiin poikkeusolojen seurauksena” - Rikosuhripäivystys \(riku.fi\)](#) Luettu: 20.09.2021

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006: Menetelmäopetuksen tietovaranto, Kvali-MOTV. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/> Luettu 10.10.2021.

Salasuo, Mikko 2018. Tutkijat haluavat nostaa esiin nuorisokulttuurien hyvinvointia lisäävät vaikutukset. Nuorisotutkimusseura. Luettavissa: [Tutkijat haluavat nostaa esiin nuorisokulttuurien hyvinvointia lisäävät vaikutukset - Nuorisotutkimusseura ry](#) Luettu: 19.10.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021: Kannabiksen käyttö Suomessa. Nuoret. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/kannabis/kannabiksen-kaytto-suomessa> Luettu 20.7.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021: Nuorten ja syrjäytymisen ehkäisy. Luettavissa: [Nuorten syrjäytymisen ehkäisy - Lapset, nuoret ja perheet - THL](#) Luettu 09.09.2021.

The National Network for Safe Communities at John Jay College 2016: Group Violence Intervention, An Implementation Guide. Luettavissa: [GVI Guide 2016.pdf \(nnscommunities.org\)](#) Luettu: 10.08.2021. Suomentanut: Jere Kujala & Julie Silk

The National Network for Safe Communities at John Jay College 2016: Group Violence Intervention, Issue Brief. Luettavissa: <https://nnscommunities.org/wp-content/uploads/2020/08/GVI-Issue-Brief-1.pdf> Luettu 10.08.2021. Suomentanut: Jere Kujala & Julie Silk

Tilastokeskus, 2021: Maahanmuuttajat ja kotoutuminen. https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Maa-hanmuuttajat_ ja_kotoutuminen/Maahanmuuttajat_ ja_kotoutuminen_Maahanmuuttajat_ ja_kotoutu-minen/maakoto_pxt_11vu.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskus 2021: Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain. https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vrm_vaerak/stat-fin_vaerak_pxt_11re.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskus 2021: Väestörakenne. <http://www.stat.fi/til/vaerak/kas.html>

Turvallisuuskomitea 2021: Katujengit ja nuorisorikollisuus. Luettavissa: [Kokonaisturvallisuutta yhdessä #15: Katujengit ja nuorisorikollisuus – Turvallisuuskomitea](#) Luettu 19.10.2021.

Yle 2021: Alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä oli karata käsistä Espoossa – sitten poliisi keksi miten päästä lähemmäksi rikoksia tehtailevia nuoria. Luettavissa: [Alaikäisten tekemien ryöstöjen määrä oli karata käsistä Espoossa – sitten poliisi keksi, miten päästä lähemmäksi rikoksia tehtailevia nuoria \(yle.fi\)](#) Luettu: 11.5.2021